

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Pecinovsky_Josef-O_sedm_let_vic.pdb

PDB Name: O sedm let víc
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Josef Pecinovský
O SEDM LET VÍC
www.pecinovsky.cz/josef

To ráno se Kamilu Macháčkovi od samého počátku nelíbilo. Jako obvykle otevřel oči na signál budíku, a jeho pravá ruka reflexivně zašátrala na nočním stolku. Ty předměty byly na omak cizí a podezřelé, v každém případě pak jiné. A ten hlasitý ďábel vyváděl dál. Kamil pozvedl hlavu z polštáře a viděl, že to, co působí ten hlasitý zmatek, není budík. Ještě včera večer stál na nočním stolku starodávny chromovaný výrobek šternberské Chronotechny, nyní na Kamila blikala červená světýlka jasně dokazující, že je přesně 6.35, ani o minutu víc nebo méně. Nevěděl, jak se ten elektronický mechanismus, naplňující ložnici zběsilým pipáním, uklidňuje, až po chvíli objevil na svrchní straně té malé krabičky několik šedých knoflíků, a když s obtížemi stiskl to poslední tlačítko, ponořila se ložnice opět do kýženého ticha. Nerozuměl tomu. Ten budík neznal, nepoznával ani prostředí, v němž se nacházel. A přece byl doma...

Nepamatoval se, že by byl včera večer opilý, spíš naopak. Přijel z porady u výrobního náměstka až příliš pozdě na to, aby měl chuť na jakýkoli alkoholický dýchánek. A pak zpozorněl. Ten předmět, který ležel vedle budíku, tu také včera nebyl. Současně si uvědomil, že ta čísilka na displeji se mu zblízka zdají nějak rozmazaná, že je vidí neostře, což se jemu, člověku odjakživa se chlubícímu svým dokonalým zrakem, nikdy nepříhodovalo. Ale na nočním stolku se nečinně povalovaly - brýle.

Ten pohyb byl reflexivní, a Kamil si ani neuvědomil, že jej vykonal. Ty brýle, ten předmět tak neorganický a nevšední, ba přímo exotický, se během jediné vteřinky ocitly na jeho nose. A on skrz ně - viděl. Viděl, že displej jeho budíku jasně září, viděl přesný čas, a také si uvědomil, že zaspal, protože v tuto dobu už měl procházet vrátnicí.

Vyděsil se a sedl si. Neznal povlečení, do něhož byly zahaleny lůžkoviny. Neznal pantofle, do nichž se zcela automaticky zasunuly jeho nohy. Neznal knihu, která ležela na nočním stolku. Nikdy takovou neměl, nikdy si ji nevypůjčil. Poznával však nábytek a zdálo se, že je opravdu doma, ale musel se štipnout do tváře, aby se ujistil, že teď už nepokračuje sen, že se opravdu probudil do dalšího dne a že tu až příliš mnoho věcí není v pořádku.

Cosí ho svrbělo na zápěstí. Hodinky... Cizí hodinky. Ještě včera nosil primky, teď má digitální strojek podivné firmy Zoratron.

Napadla ho bláznivá myšlenka. Když nemůže vůbec nic poznat, je přece možné, že ani on sám už není tím, čím býval, že se převtělil do čehosi nepochopitelného. Kdo ví, zda je vůbec ještě člověkem.

Člověkem zůstal. Jeho dvojník v zrcadle snad kdysi býval tím Kamilem Macháčkem, kterého tak důvěrně znal. Ale proč vidí tak masité tváře, proč jsou ještě včera černé vlasy prorostlé pramínky šedi, kde se vzaly ty vrásky kolem očí?

Proboha, co se to s ním stalo?

Otevřel malý bar v obývacím pokoji. Pohled do nitra té skříňky ho naplnil uspokojením. Nechápal sice, kdo a kdy sem přinesl tu velkou láhev skotské whisky, ale pomalu si začínal zvykat na neobvyklé předměty. Obsah láhve dokázal uspokojit pouze žaludek, na nervovou soustavu měl hřející nápoj pramalý účinek.

Hodinky ukazovaly, že je třetího května, aspoň něco tedy bylo v pořádku. Víc z nich nevyčetl. Dopotácel se k oknu.

Byla to stejná ulice jako včera, a přece to nebyla táž ulice. Hned pod okny stál automobil neznámé značky. Na jeho masce zahlédl malý symbol, ale nemohl jej rozpoznat. Pak ho napadlo, aby si sundal brýle. Teď opět viděl ostře, aspoň do dálky. Malý okřídlený šíp dokazoval, že jde o vůz domácí provenience. Ten nový model parkoval na místě, kde právě on stával vždycky se svou stodvacítkou...

Konečně se dověděl, co je mu na té ulici divného. Nikde jediná vlaječka, jediný praporek, jediný transparent. Kam se poděla veškerá výzdoba dlouhá léta organicky patřící k té sváteční májové atmosféře? Ještě teď by ho měly bolet ruce od toho, jak usilovně mával, když ho lidská řeka předevčírem vlekla před hlavní tribunou.

A tu cosí zazvonilo. Telefon...

Nikdy neměl doma telefon... Chvilí se rozhlížel. Zvonek se rozléhal z malé předsínky, kde jinak bylo v pořádku úplně všechno. Chvilí zaváhal, ale když zvuk zvonku pročísl ten hustý vzduch ještě dvakrát, zvedl konečně sluchátko.

"Macháček," představil se.

Na druhém konci drátu se ozvalo jakési chichotání, doprovázené podivným hřmotem a následně pádem těžkého tělesa. "Promiňte," konečně se ozval ten kdosi na druhém konci drátu. Byla to žena.

"Nic se nestalo," odpověděl Kamil.

"Ne, ne, počkejte, nezavěšujte. Jen bych něco potřebovala... vědět..."

"Prosím," čekal Kamil pokojně, co se z toho vyklubě.

"Víte, nemyslete si o mně, že jsem blázen," pokračovala neznámá. "Ale - kolikátého je dneska?"

"Třetího května," vyhrkl ze sebe Kamil a pak si uvědomil, že vlastně vůbec neví, jestli je třetího května.

"Dobře, dobře," pokračovala zatvrzele, "ale - který rok?"

"Devatenáct set osmdesát čtyři," zamumlal Kamil.

"Taky si to myslíte?" zavrňelo to na druhém konci drátu. "Tak jsem se nezbláznila jen já sama..."

Kamil chtěl ještě odpovědět, ale pochopil, že teď už může debatovat jen s oznamovacím signálem.

Cosí s ním zarachotilo. Položil sluchátko a ohlédl se.

To, co slyšel, bylo přece jen o poznání silnější než jeho pohled. Jekot vyluzovala ženská ústa. Postava jen lehce zahalená do průhledné noční košile právě vyšla z místnosti, kde vždycky míval Kamil pracovnu. Teď mohl skrz pootevřené dveře vidět, že pracovna se proměnila v dámský budoár, a tváří v tvář té cizí osobě dostávaly jeho myšlenky ten nejfantastičtější náboj.

Ta cizí dáma si zakryla hrud', vydala ještě jeden pištivý tón a zmizela za prosklenými dveřmi.

"Jděte pryč, pane, proboha, jděte pryč!" křičela.

Kamil pokrčil rameny. Podle všeho tady byl doma, ale nepamatoval se, že by tuto ženu kdy uváděl do bytu. A co víc, vůbec ji neznal.

"Já jsem tady doma, dámo," namítl nesměle.

"Tak mi řekněte, kde jsem se tady vzala?" řekla už o něco klidněji.

"Lituji, ale to nevím," řekl Kamil, ale pomalu přestával vnímat, že vede jakýsi dialog. Teď teprve ho totiž upoutala pestrá obálka brožury ležící na konferenčním stolku. Zvedl knihu a pro jistotu dvakrát přeslabikoval její titul. Nevěřil vlastním očím. Svou vlastní záložku měl zasunutou do prvního dílu Solženicynova Souostroví Gulag...

Když knížku otevřel, nerozuměl už ničemu. Publikace byla vydána v Praze roku 1990...

Z rozhlasového přijímače se na stanici Praha nelinulo nic, stanice Hvězda se projevovala jen jakýmsi praskáním. Zahraniční stanice vysílaly, zdá se, normálně, ale to nemohl Kamil posoudit, protože neměl s čím srovnávat. Nikdy zahraniční rozhlas neposlouchal, ba ani ten štvavý.

A tak mu nezbývalo než nadále ničemu nerozumět. Tam za dveřmi se teď obléká jakási bláznivá cizí ženská, která odmítá vyjít z pokoje, dokud on tady bude. Všude se povalují předměty, které sem nepatří a které se jaksi nepochopitelně přesunuly v čase o sedm let zpět. Nepochopitelně doplňovaly i noviny z druhého května 1991, které našel hned troje. Měl možnost číst jakýsi Občanský deník, a v něm se vyskytovala jména státníků, která neznal... Klaus, Diensbier, Mečiar, Čarnogurský. Hovořilo se tu o politické krizi na Slovensku...

To je žert, to musí být žert...

Má doma telefon, to je jeho spása...

Rychle vytáčí sedmimístné číslo. Slyší zvonek. Jednou, dvakrát, pětkrát, desetkrát...

"Zachar," ozvalo se konečně. Vída, soudruh náměstek bere sám telefony, ta fouňa Krupská kamsi zase běžela k holiči nebo zase přijde pozdě do práce...

"To jsem já, soudruhu náměstku, Macháček," představil se Kamil.

"Zaplať bůh," pronesl Zachar kacířská slova. "Konečně někdo, s kým si mohu rozumně popovídat."

"N-nerozumím..."

"Přijed' sem, soudruhu Macháčku. Dějou se tady moc divné věci."

"I tam?" podivil se Kamil.

"Představ si, soudruhu Macháčku, že kdosi sundal jmenovku z dveří mé kanceláře a napsal tam toho náfuku Kuncel!"

Pochopitelně, Zachar se nebojí o nic jiného než o svou kariéru...

"Vždyť Kunc má napůl buržoazní původ," podivil se Kamil.

"Nemám čas na nemístné vtípy," pokračoval soudruh Zachar. "A navíc, představ si, že jsem tady úplně sám. Chybí mi tady dokonce i ta nemožná Krupská."

"Hned jsem tam," řekl Kamil a třáskl telefonem. Otočil se.

Teprve teď se mohl podívat zblízka do tváře té neznámé ženy. Stála asi metr od něho, ale tvářila se tak štitivě, jako by diskutovala s hadem. Nebylo jí jistě víc než pětatřicet a kdysi mohla být docela přitažlivá, teď však se na její tváři projevovaly jisté drobné kazy, o nichž nebylo pochyby, že jsou za normálních okolností maskovány.

"Pane," řekla dost povýšeně. "Nechápu, kam se poděly mé šaty, mé boty a má kabelka. Oblékla jsem se do toho, co tu nechala vaše žena. Jistě jsem se musela včera večer zbláznit nebo být úplně opilá, když jsem vcházela do tohoto doupěte. Vůbec nechápu, jak jsem se tady octla. Nepochybuji o tom, že jste mě bezmocnosti zneužil, ale nebudu vám to mít za zlé. Prosím vás, abyste mi půjčil nějaké peníze, abych se mohla dostat domů."

Kamil zpozoroval v její řeči lehký moravský přízvuk.

"Kam - domů," vypálil bezděčně.

"Mohla bych říct, že vám do toho nic není. Nebudu tak hrubá, protože já skutečně nevím, kde jsem."

"Promiňte, nepředstavil jsem se. Kamil Macháček, vedoucí odboru."

"Jana Nováková," odvětila úsečně. "Potřebuji aspoň na tramvaj."

"Promiňte, nechci být vlezlý, ale... kde bydlíte?"

"V Králově Poli..."

"Nu, tam tramvaj nejedí, milá dámo."

"Cože?"

"To město tady venku, paní Nováková, to je totiž Praha."

Posadila se do křesla.

"Nepamatuji se, že bych jela do Prahy."

"Já si nepamatuji víc věcí," řekl Kamil. "Podívejte se sem, ať si nemyslím sám, že jsem se zbláznil."

Přelouskala titulky novin, podívala se na datum, zbledla, ale pak se začetla.

"Ale to je... to je hrůza... Něco takového, to snad není možné, to by soudruzi nikdy nedopustili..."

"Paní Nováková..."

"Slečno."

"Tak dobře, slečno Nováková. Něco se stalo. Něco, čemu nikdo nerozumí. Před chvílí mi volala nějaká ženská a ptala se mě, který je rok. Soudruh náměstek je v práci sám a zjistil, že už není náměstek, ale ten nový chlap, ten tam nepřišel. Vy jste se octla tady, a nevíte jak. Já neznám tyhle noviny, nikdy jsem si nekoupil tuhle knihu... A pak, nikdy jsem nebyl ženatý. Jestli je pravda, to, co mě teď napadlo... Ne, ten nápad je šílený."

Sáhl do kapsy saka a pohrával si jakýmsi klíči. Pak pochopil, že jsou to klíče od vozu, ale ne od jeho stodvacítky. Tyhle ještě zářily novotou, stejně jako ten vůz tam venku...

"Všechno je tady šílené. Co máte na mysli?"

"Tam leží kabelka, o níž tvrdíte, že není vaše. Nemůže být ani mé ženy a včera tady ještě nebyla. Otevřete ji a podívejte se, jsou-li tam doklady."

Chvilí zaváhala a pak cvakla uzávěrem. Občanský průkaz ležel hned nahoře.

"To jsem já, to jsem přece já..." strnula. Červená knížka jí vypadla z ruky. Vstala a zdálo se, že chce omdlít.

"Promiňte, potřebuji být chvíli sama," řekla nakonec a znovu za ní zaklaply dveře.

Kamil zvedl průkaz ze země. Tušení ho nezklamalo.

Občanský průkaz patřil Janě Macháčkové, rozené Novákové. Fotografie patřila té ženě, která teď tam vedle hlasitě vzlykala. Jen ve skutečnosti byla o nějaký ten rok starší.

O několik stránek dál objevil, že se vzali 16. ledna 1986...

Byla to stejná ulice a snad to nebyla stejná ulice. Tytéž domy, tytéž fasády, stejné stromy. Kamilovi se zdálo, že vyrostly, ale kdo má čas se dívat běžně do výšky. Možná však, že se koruny skutečně zvedly. O pár centimetrů, o půl metru, kdoví, ale cosi Kamilovi říkalo, že na to měly čas právě sedm let.

Ten bleděmodrý krasavec zaparkovaný u chodníku měl značku Škoda Favorit. Stál tu jako corpus delicti ve věci podivné pře, kterou Kamil vedl sám se sebou. Kamsi hluboko do svého nitra zasunul celých sedm let života, během nichž stačil prošedivět, oženit se, nechat si předepsat brýle, koupit si nové auto... Co je to za nápad? Copak tohle je skutečně jeho auto? Zacinkal klíčky a pokradmu se ohlédl, jestli ho někdo nepozoruje. Nikoho neviděl, lidé měli asi jiné starosti.

Každý, s kým dnes mluvil, zapomněl na svých posledních sedm let. Znamená to, že se to skutečně přihodilo všem? Ale na jak velkém území? V Praze? V Čechách? V celé republice nebo dokonce v Evropě? Anebo dokonce na celé planetě? Je to předzvěst katastrofy nebo trest za spáchané hříchy?

A když už k tomu došlo, pořád se vnucují dvě otázky: proč se to stalo a - jak je to možné? Ani na jednu nebyl schopen dát odpověď.

Zanechal úvah, byly přinejmenším předčasné. Pomalu zkusil zasunout klíčky do zámku a vlastně se ani nepodivil, když se to podařilo. Zabouchl za sebou dvířka a když dopadl na koženkové sedadlo, nechtěl věřit tomu, že to kolem něj je skutečně interiér škodovky. Proč jeho vůz parkuje na ulici, proč není v garáži, napadlo jen tak mimochodem Kamila. Chtěl se tam jít podívat, avšak vyděsila ho myšlenka, že by se tam setkal se svým starým zrezivělým krámem a že tenhle favorit by se mezitím změnil v neskutečný sen. Zařadil rychlost a zkusil se rozjet. Šlo to.

Sotva zajel za roh, objevil se před ním havarovaný automobil. Bylo to zvláštní, havárie, kolem níž se neshromažďuje dav. Zastavil, nedalo mu to. Když pohlédl do vnitřku deformovaného vozu, našel tam mladého muže s tváří zbrocenou krví. Když se dotkl jeho ruky, zjistil, že už nežije. Podle toho, jak byla ta ruka chladná, poznal, že k havárii došlo už před několika hodinami. Je to opravdu možné, že by nikdo neslyšel rachot nárazu? Že by si nikdo nepovšiml během celé noci toho, že tady leží těžce raněný chlapec?

Pokrčil rameny. Stačilo se jen zamyslet. Pokud na jeho teorii něco je, muselo se stát, že lidé zapomněli nejen na všechno, co v uplynulých sedmi letech prožili, ale i na to, co se naučili. Před sedmi lety tento mladík ještě seděl ve školních lavicích a o řízení automobilu neměl potuchy. Jestliže ke katastrofě došlo v jediném okamžiku, mohl zapomenout řídit právě ve chvíli, kdy se vůz řítit třebas i osmdesátikilometrovou rychlostí. Kamil znal ty mladé sebevrahy... A teď si představil, že právě v této rychlosti, při projíždění zatáčkou, řidič náhle zapomene, k čemu slouží ty pedály pod nohama...

A co když přesto někdo zavolal pro pomoc? Kdo sedí ve stanici pohotovostní služby? Lékař, který před sedmi lety možná ještě nebyl ani medikem... Dokáže takový člověk poskytnout někomu první pomoc?

Ne, to jsou podivné úvahy, Kamile. Kdyby se to skutečně událo tak, jak mu právě nabízí jeho mysl, byl by to zločin. Nesmírný zločin. Polovina lidí by už nepracovala na svých původních pracovištích... Co udělají? Bezděčně se dnes ráno vrátí tam, kde dělali kdysi. Něco ho napadlo: kde vlastně pracuje on?

To ho přimělo, aby si prohledal kapsy. Peněženku, kterou vytáhl ze saka, neznal, ale občanský průkaz byl jeho, a dokonce to byl jeho původní s platností do roku 1994. Samozřejmě, přibyl tam záznam o manželce, která na jeho naléhání zůstala prozatím v jeho bytě. Slíbil jí, že se večer vrátí, do té doby se jistě všechno vyjasní. Ta žena uznala jeho argumenty, ale nějak se nebyla ochotna smířit s myšlenkou, že je provdána právě za tohoto pána. Jediné, jak pochopil, co je zatím spojovalo, bylo politické smýšlení. Kde se asi setkali? Na stranickém školení? Ve VUMLu? Nebo dokonce na sjezdu? Brzy na to přijdou, nepochyboval, že doma jsou dopisy a další doklady.

Zběžně nahlédl do peněženky a ztuhl úžasem. Tyhle modré bankovky s portrétem Bedřicha Smetany neznal, a napočítal jich pět... Nerozuměl tomu. Jen doufal, že dnes v noci nevyloupil banku.

Teď musel do zaměstnání. Ale v občanském průkaze našel zápis, že svůj podnik opustil v únoru 1990... Nový zápis marně hledal.

Znovu nasedl do vozu a rozjel se k centru města. Brzy pochopil, že v ulicích je dokonalý zmatek. Nikde žádný náznak jakékoli organizace, rolety obchodů zůstávaly stažené, přestože se blížila osmá, zcela postrádal tradiční fronty před řeznictvím, nikde neviděl příslušníky Bezpečnosti, na mnohých křižovatkách nepracovala světelná signalizace, ale byla, jak se ukázalo, zbytečná, protože skoro nikdo toho rána nevyjel.

Věděl však, že pokud tento stav potrvá, mnozí lidé se vzpamatují. Třebas i ti, kteří v roce 1984 seděli ve vězení a teď ráno, ke svému velkému překvapení, se probudili na svobodě. Dovedl si domyslet, co mohou ti lidé napáchat, pokud Bezpečnost nebude akceschopná, a ona akceschopná nebude.

Z jistých náznaků vytušil, že v Československu došlo kdysi v uplynulých sedmi letech k převratu, že socialismus se zhroutil. Dobře si pamatoval, co jim říkali soudruzi na stranickém školení o způsobu, jakým je nutno ovládnout politickou moc. Vytvořit novou armádu, novou policii, nenechat lidi oddané starému režimu na svém místě, mohou tam být jenom lidé věrní revoluční straně a jejím idejím. Co se asi odehrálo po převratu? Samozřejmě, mnozí museli ze svých míst odejít, ať pro politické přesvědčení nebo proto, že je držela u moci jen strana a oni se ukázali naprosto neschopni. Znamená to tedy, že máme nový bezpečnostní sbor? Pokud ano, jeho příslušníci o tom nevěděli. A ti staří? Teď marně shánějí své uniformy, zbraně, snaží se sice nastoupit do služby, ale není to jednoduché, a zmatek se stupňuje.

V centru města je přece jen rušněji, lidé však nekráčeji po chodnících za svými povinnostmi, ale shlukují se v hloučcích, debatují, diskutují, ale nikdo nic nedělá, a nikdo nic nechápe...

Zastavuje před úřadem. Ve vratech sedí člověk v uniformě, kterého Kamil nezná, a on samozřejmě nezná Kamila. Bojí se, že dojde ke konfliktu, ale ten člověk si ho naprosto nevšímá. Má jiné starosti. Zuřivě telefonuje, ale zdá se, že se nemůže dovolat.

Vše se zdá být při starém, a přece jen ne. Kamil marně hledá malou Leninovu bystu, co stávala ve vestibulu na pozadí rudého praporu.

Výtah pater-noster stojí, kabiny visí mezi patry a připomínají vykotlané dutiny ve zdi. Kamil vybíhá do schodů, do třetího poschodí. Dlouhá chodba se před ním rozevírá pochmurným šerem, zářivky na stropě nikdo nerozsvítil. Snaží se uvést je do chodu, ale zdá se, že elektrický proud je odpojen. Kamil si uvědomuje, že teď v nejbližší době toho asi nebude fungovat víc.

Kráčí kolem řady dveří a nevidí na vizitky. Jen si přesně pamatuje, kdo měl za kterými sedět, ale není si teď ničím jist. Jen dveře Zacharovy kanceláře jsou dokořán otevřené a Kamil si může přecíst, že je na nich skutečně Kuncova jmenovka. Náměstek pro provoz a odbyt... Zajímavá funkce tam, kde vždycky bylo velitelské stanoviště kádrového útvaru.

Interiér kanceláře beze změny, ale jak se dalo očekávat, kamsi do neznáma se poděl zarámovaný diplom, dokumentující, že Zachar kdysi přebíral hrdý titul Kolektiv 50. výročí založení KSČ.

Zachar sedí za stolem a Kamilovi připadá, že nevnímá svět. Pak zjišťuje, že soudruh náměstek je úporně začten do obrázkového časopisu. Nevidí a neslyší, co se děje kolem.

Kamil zakašle.

Náměstkem to trhne jako by do něj narazila lokomotiva. Bleskurychle schovává časopis pod stůl, jako záček, který byl přistižen při něčem zakázaném. Ale ten moment stačí, aby si Kamil všiml, že z pestrobarevné obálky na něj hledí opálená děva bezostyšně vystrkující své obnažené vnady.

Náměstek se vzpomíná.

"To je dost, že jdeš, soudruhu Macháčku," říká Zachar. "Podívej se, co jsem tady našel za svinstvo," pohazuje časopis na stůl a snaží se předstírat odpor, moc mu to však nejde. Kamil vidí, že onen úpadkový list se jmenuje Cats, kdosi ho vytiskl česky a není pochyby o tom, že v poslední půlhodině měl soudruh náměstek nepochybně k dispozici velmi zajímavé čtení. "Rozumíš, soudruhu, to, co se tady děje, zcela odporuje naší, rozuměj, tedy socialistické morálce!"

"Obávám se, soudruhu náměstku, že se dnes udály závažnější věci," říká Kamil a poněkud pokukuje po rozevřeném sešitě, ale tady v této chvíli by si ani za nic na světě nedovolil projevit zájem.

"Ovšem, ovšem," říká Zachar. "Od rána telefonuju. Nikam se nemůžu dovolat. Ani na městský výbor, ani na obvodní, dokonce ani na ÚV mi nikdo nebere telefon. Nedivil bych se, kdyby mi někdo oznámil, že jsme ve válce."

"Ale, soudruhu náměstku," namítá Kamil a snaží se proniknout do poněkud zúženého Zacharova obzoru, "válka snad ne, to ne, ale když se podíváte sem, možná pochopíte..."

Ne, tohle jsem přehnal, Zachara poučovat, to se mi nemusí vyplatit.

Ale teprve teď se Zacharovy oči soustřeďují na stolní kalendář.

"To je přece Kuncovo písmo!" rozkřikne se náměstek a Kamil si představuje ten blahý pocit, kdyby Zachar už skutečně náměstkem nebyl.

"Ne, to nemyslím," ovládá se Kamil. "Všimněte si, který je tam rok."

"Podvod, Macháčku, podvod," usmívá se Zachar. "Aprílový žertík."

"Tak, aprílový žertík?" neovládne se Kamil. "Posbíral jsem v kiosku trochu jiné tiskoviny než vy," řekne a hodí na stůl balík novin. Na všech je pochopitelně květnové datum z roku 1991.

Zděšené náměstkovy oči přejíždějí z titulku na titulky.

Poslední bašta komunismu v Tiraně

Domluví se Jelcin s Gorbačovem?

Stávky v Kuzbaské oblasti.

Ministr financí Václav Klaus vysvětluje.

"Nesmysl, hlouposti, žerty..."

"Ne, tady nikdo nežertuje," je už zcela jasné Kamilovi. "Co myslíte, že je třeba tohle," ukazuje náměstkovi placku s rozesmátým sluníčkem.

"Dětská hračka."

"Ano, dětská hračka, ale kdyby se o ní dověděl soudruh Gottwald, asi by si moc rozmyslel vystupovat pětadvacátého února na tribunu."

"Snad si Macháčku, nemyslíš, že to všechno je pravda?"

"Až příliš krutá, soudruhu náměstku. Nezapomeň, že jsi předsedou naší stranické organizace," přechází Kamil na soudružské tykání a snaží se vrátit Zachara do reality. "Všechno to je pravda, ale to, co se stalo dnes v noci, nám dává znovu šanci."

Zachar krčí rameny.

"Všichni, opravdu všichni zapomněli na to, co se událo v posledních sedmi letech. Jak my, tak ti, co způsobili naši republice ten strašlivý malér. Osud sám chce, abychom se pokusili o urovnání poměrů. Dnes to asi už nemohou být Brežněvovy tanky, svět by se na to díval jinak, proto došlo k tomuto, a já si to dovolím říct, božímu zásahu. Ti, kteří teď sedí v ministerských křeslech, v parlamentě, v čele těch nejpodivnějších politických stran, se probudili jako disidenti, jako normální občané, sice s nepřátelským smýšlením vůči našemu zřízení, ale odzbrojeni. Jistě i tobě něco řekne jméno Havel nebo Černogurský..." Zachar krčí rameny. "Nevadí. Jsou přesvědčeni, že jsou disidenty, bývalí estébáci jim znovu vyrazili na stopu. Brzy si však všimnou titulků v novinách, právě tak jako já, brzy se dovtipí, co se stalo, ale v tu dobu už musíme mít opět moc pod kontrolou my!"

"Ale... jak na to?"

Bože, takové omezení staví strana do svého čela, do nejvyšších funkcí. Pokud jsou i tam na nejvyšších místech podobná hovada, tak je všechno v... Kamilovi se chtělo zařvat něco strašlivě neslušného. Teď ho mrzelo, že se kdysi se Zacharem spolčil. Pravda je, že v tuto chvíli tu nebyl nikdo jiný, kdo by mu byl schopen aspoň naslouchat.

"A musíme se vzpamatovat rychle, velmi rychle," pokusil se Kamil vtloukat do Zacharovy hlavy téměř nemožné. "3. května 1984 totiž měla být sobota, a tak lidi nejdou do práce. Ale my dva jsme tady, měli jsme se přece sejít k vyřízení té stranické záležitosti... Mělo nás být víc, soudruhu Zachare. To je naše výhoda. Velká výhoda. Musíme okamžitě sehnat všechny soudruhy z ÚV, a ty, soudruhu Zachare, jsi na ÚV přece pečený vařený."

Zachar rudne jako rak, kdoví, zda to všechno chápe, ale Kamil je si jist jedním. Pokud se jeho záměr podaří uskutečnit, pak je už jisté, že všechnu smetánku vylíže právě soudruh Zachar. No a pokud ne... Pak je to stejně jedno, Zachar dávno donáměstkoval, i Kamil už přišel o svůj referát. Ale teď je důležité včas chytit do plachet ten nejsprávnější vítr. Zahledí se z okna, pak sebou prudce cukne:

"Jde sem Kunc!"

"Vyhoď ho, nemám na něj náladu..."

"To sice můžu, ale..."

Kamila cosi napadne. Bez dovolení vytrhne zásuvku náměstkova stolu, chvíli se k ní přehrabuje a pak z ní vytahuje velký nůž na rozřezávání dopisů. Jde to ztěžka, ale malé vruty přece jen povolují. Vizitka s Kuncovým jménem padá na podlahu, Kamil se jí zmocňuje a ve chvíli, kdy bývalý náborář Zdeněk Kunc vchází do dveří, je vizitka pečlivě ukryta v odpadkovém koši.

Zachar zatím listuje v novinách, nedočkavě převrací stránky, jistě nestačí vnímat ani titulky. Pak je odhazuje bezmocně rozevřeně na stůl.

"Soudruhu náměstku, soudruhu náměstku," vřítí se huhňavá postava do dveří jako meteor, "víte, stalo se..."

"Víme," skáče mu do řeči Kamil. "Situace je vážná, přišly pokyny z ÚV," říká resolutně a doufá, že Zachar nebude tak neschopný, aby se nepoděkl. "Je nutné okamžitě otevřít sklady Lidových milicí a svolat všechny jejich příslušníky. Svolání si vezmeš na starost ty, ale dveře je třeba otevřít hned. Kde máš klíče?"

"Tady, ale..."

Kunc vytahuje objemný svazek klíčů.

"Co ale..."

"Na mé kanceláři má vizitku nějaká Pecháčková, tu já vůbec neznám..."

"Včera odpoledne tady dělali údržbáři zmatky, dostali jsme nové vizitky a takhle to dopadlo..."

"V pátek?" namítá Kunc pevně prosáklý socialistickou pracovní morálkou.

"Teď není čas na diskuse, potřebujeme ty klíče."

"Právě proto to říkám, nechte mě domluvit," ohrazuje se Kunc. "Nemůžu do své kanceláře, nemám klíč."

"Nevadí, nějak se tam dostaneme, ty máš přece všechny pravomoci."

"To jo, ale..."

"Tak jdeme," přímo nařizuje Kamil a Kunc, jak je ostatně jeho zvykem, beze slova poslouchá. Někdy v uplynulých sedmi letech tenhle panák ale poslouchat přestal, anebo, co je pravděpodobnější, právě on se včas chytil toho větru, o němž si nebylo tak nesnadné domyslet, že je příznivý.

Sestupují po schodech dolů, váhavý Kunc v čele, za ním dost nabuzený Kamil, jim v patách náměstek Zachar tolik se třesoucí o svou židli, že mu ji bylo zatěžko i na pár minut svou velkou zadnicí uvolňovat. Vrátný, kterého nikdo z nich nezná, stále ještě telefonuje.

Sestupují do sklepa.

"Mříže," přiskakuje Kunc ke dveřím. "Nejsou tady mříže. To je neodpovědnost. Co když ten sklad nějaké nekalé živly... Soudruzi, já jsem za něj zodpovědný..."

"Přestaňte žvanit, Kunci. Odemkněte."

Kunc se ohání svazkem klíčů, zkouší jeden po druhém, až nakonec žalostně vypískne:

"Vždyť ten klíč nepasuje."

"Tak ty dveře vylomte!"

"To přece nemůžu," diví se Kunc.

"Právě to musíte," namítá Kamil, a když se Kunc nemá k činu, chápe se velkého kusu železa, který se z nevysvětlitelných důvodů ve sklepě povaluje, a dveře se v mžiku rozletí.

"To je vloupání, to je sabotáž, útok na postavení dělnické třídy!" prská Kunc, ale vzápětí i on utichá. Tři postavy vplouvají do skladu zbraní Lidových milicí, aby si uvědomily, že ten se přes noc proměnil v mírumilovný svačinový koutek.

Po samopalech není ani stopy.

Zachar žhaví dráty, ale jeho snažení je bezpředmětné. Kunc nervózně posedává na židli, hned vedle odpadkového koše, v níž se povaluje vizitka označující závrtnou perspektivu jeho kariéry, jež je zatím odložena k ledu. Kamil stojí u okna, zapaluje si cigaretu a pozoruje to zachmuřené ráno, které ničím nepřipomíná tu do ruda zbarvenou atmosféru první májové dekadý.

"Nejlépe bude, když tam zajedeme," navrhuje už potřetí.

"A zatím nám to tady obsadí nějaká kontrarevoluční bojůvka," ohrazuje se Zachar a v jeho tónu není slyšet nic jiného než obava o tu židli, která se pod ním silně kymácí.

"Tak tady necháme Kunce, jako hlídku," odsekne Kamil.

"Právě toho..." Zachar zmlká, protože si uvědomuje, že Kunc nezná souvislosti.

"Ale jistě, soudruhu náměstku, budu střežit tuto budovu proti všem," oznamuje Kunc, ale Zachar ví, jak je to nebezpečné. Už totiž dobře ví, že nemá v ruce jediný klíč od jediné zásuvky, jediné skříně v této kanceláři, a že všechny jsou určitě pěkně hluboko v kapsách právě tohoto zatraceného Kunce. Pokud je pravda to, co se mu tady ten ničemný Macháček snaží namluvit, znamená to, že tady kdesi uvnitř, v šanonech, jsou desítky dopisů a jiných spisů podepsaných právě Kuncovým jménem, a pokud on se k nim dostane, je konec. Úplný konec.

"Ksakra," rozčiluje se Kamil "Když budeme civět tady, nezmůžeme skutečně nic. Musíme však podat hlášení nahoru, musíme varovat soudruhy, musíme..."

"Myslíš, že soudruzi na ÚV teď nic nedělají?" namítá Zachar.

Ano, jsem o tom přesvědčen, chce se vykřiknout Kamilovi. Právě ti v této chvíli určitě na všechno kašlou, právě tak jako ty, a právě tak jako v těch osudových dnech, na které nám kdosi milostivý dal právě zapomenout. A ty bys to, Zachare, měl vědět nejlíp, co je to tam za sebranku. Jak jinak si vysvětlit tu děsivou porážku dělnické třídy, ke které mělo dojít. Ne, generální tajemník, ten za nic nemůže, ten v té době už je starý nebo vypráví svá moudra Leninovi v nebi, nebo taky možná v pekle, a na jeho místo se dostal někdo z jeho věrných patolízalů. Ale který? Ideologický tajemník? Předseda ÚKRK? Nebo někdo z mladších? Co by udělali ti, kdyby věděli to co já. Ne, co vlastně oni dělají dnes ráno... Všichni to přece vědí. Opravdu se každý z nich třese jen o svou židli?

A pak se zarazil. V těch novinách, co Zachar pohodil na stůl, uviděl něco velice zajímavého.

"Jistě, soudruzi už jsou na místě, ale nepracují komunikace," říká Kamil, ale snad ani sám nevnímá svá slova, tolik se podobající diskusnímu příspěvku. "Je to sabotáž, soudruhu Zachare, kdosi úmyslně odpojil všechny linky. A pokud ÚV nemá spojení s členskou základnou, je jeho činnost zbytečná. Vzpomeň si na osmašedesátý, kdy se předsednictvo odtrhlo od mas... Chápej, musíme tam, já sám tam nic nezmožu, ale tvoje jméno..."

Kamilovi se podařilo složit noviny a vsunout je do kapsy. Zachar má plnou hlavu jiných starostí. Stále ještě váhá.

"Kunci, sedněte si do sekretariátu, berte telefony a kdyby něco, jistě víte, kde je vaše místo."

"Samozřejmě, soudruhu náměstku, ale..."

"Co ale?"

"Nejsem si jist, jak takového kontrarevolucionáře rozpoznám."

"Zdečku, prosím tě, spěcháme," bere Kamil Zachara za ruku a vleče ho ven. Na chodbě už nesvítí ani nouzáky, a tak jsou zbaveni slasti pročitat si nástěnky propagující cosi jiného. Sbíhají po schodech dolů, a Zachar valí s funěním svůj tučný pupek, jako by lezl na Milešovku.

"Pojedeme tímhle," říká Kamil, když vidí, jak se Zachar zoufale rozhlíží a hledá služební šestsettrináctku. Kamil ukazuje na svého favorita a v hloubi duše má jistě zadostiučinění, že se má čím pochlubit.

Zachar rezignuje, chvíli pozoruje nezvyklý vůz a pak se nasouká na sedadlo vedle řidiče. Kamil nastartuje a vůz se na škodovku nezvykle tiše dává do pohybu.

Vjíždějí na Václavák, a tam Kamil zjišťuje, že náměstí je slepé, že je kdosi na obou koncích ohradil chodníky, po nichž se bez cíle potuluje několik stovek chodců, kteří zdánlivě nemají co na práci.

"Musíme je znát, musíme znát jejich jména, musíme o nich vědět dřív, než oni sami pochopí, co se děje," říká Kamil, aby upoutal Zachara k úkolu, o němž už ví, že je předem ztracený. Projíždí pěší zónou do Národní třídy. I tam se shlukují lidé.

A tu Kamila napadá podivná myšlenka. Pro něj je teď stále ještě rok 1984. Ale ve skutečnosti je o sedm let víc.

Pamatuje si, že v té dávné době, ale vlastně ještě včera, měl jen chudobně zařízený byt, starou škodovku s rozvrzanou převodovkou a oprýskaným lakem, na knížce pár stovek... Teď jezdí v přepychovém voze, v peněžence má pár tisícovek, obnos, na který by jindy šetřil hezkých pár měsíců, doma hezkou ženu... Co vlastně dělal on v té kritické době, kdy došlo k převratu, a hlavně, co dělal potom? Jak rád by rozevřel ty noviny, ale potřebuje se zbavit Zachara... Zahýbá ostře doprava, na nábreží, panorama Hradčan vystupuje v denním pošmournu jako majestátní hráz, je stejné

jako vždycky, a možná není tak docela stejné. Kdopak tam teď asi bydlí, uvažoval. Neškodilo by to zjistit... Zastavují před budovou ÚV a Kamilovi už ani nepřipadalo divné, že projížděli Palachovým náměstím. Před palácem jen několik lidí, pár šestsettřináctek, ale Kamil marně hledá ty známé tváře, které se ještě včera usmívaly z obrazovek. Pak vidí, že už zde není ÚV, ale ministerstvo dopravy. "Neškodilo by pořídit si nový telefonní seznam, abychom věděli, kde kdo vlastně sídlí," navrhuje Zachar a zjevně se mu nechce vystoupit.

Nesmysl, říká si Kamil.

"Ne, soudruhu Zachare, nové telefonní seznamy půjdou do stoupy. Tady opět bude ÚV, všichni přece víme, kdo má sídlit v této budově. Všichni jsme zapomněli na sedm let svého života, všichni jsme se vrátili na svá stará místa, do doby, kdy socialismus prosperoval. Pak došlo k něčemu nepochopitelnému, k nějakému dalšímu historickému omylu, a bojím se, že se to stalo... tam," ukazuje rukou na východ. "Ne, válka to nebyla, ale pokud někdo tam na východě dopustil u nás kontrarevoluční převrat, měl asi dost jiných starostí. Všichni začínáme žít těch sedm let znovu, a budeme pokračovat tam, kde jsme skončili. Strana opět zaujme to místo ve společnosti, které si tak těžce vybojovala."

Byla to patetická řeč a Zachar nemohl nic namítnout.

"Mnoho štěstí, soudruhu Zachare," tiskne Kamil náměstkovi ruku. "Budu tady na tebe čekat, vrať se s příznivými informacemi."

Zachar si neuvědomuje, že se v té chvíli prakticky stává Kamilovým podřízeným. Vystupuje z vozu, pozvolna směřuje k hlavnímu vchodu, kde se tísní nejvíce lidí, a brzy se ztrácí v davu.

A Kamil znovu otvírá ty noviny, a je rád, že náměstek nespátřil to, čeho si všiml on. Tady, v těch nezvyklých lidovkách, na třetí straně, tady to je:

FIRMA KAMIL MACHÁČEK

NABÍZÍ

počítače třídy

AT, XT

za přijatelné ceny.

Pod tím adresa jeho domku v Dejvicích...

Ještě chvíli rozmýšlí. Jednu chvíli se mu zdá, že v davu vidí prvního tajemníka městského výboru KSČ, ale je to asi klam, a pokud ne, bude si mít Zachar s kým vyprávět, a možná velmi dlouho.

Kamil šlápně na plyn a odjíždí. Cestou ho něco napadne.

Zastavuje, vstupuje do telefonní budky a vytáčí číslo Zacharovy kanceláře. Ozývá se vyplašený Kunc. Kamil hovoří přes kapesník, aby ho ten mamlas nepoznal, kdyby se všechno provalilo, mohl by být ještě malér.

"Soudruhu, prohledej si kapsy a pak vyzkoušej, jestli tvoje klíče nepasují k některým zásuvkám v Zacharově kanceláři. Určitě tam najdeš zajímavé čtení. A pak se taky podívej do koše."

Zavěšuje a nedbá na to, že z druhé strany slyší vyplašený pokřik vyzývající ho, aby se představil. Kunce zná. Chvilí bude nadávat, a pak si to půjde vyzkoušet. A až najde tu malou vizitku, Zacharův trůn se definitivně zhroutí.

Za patnáct minut je doma. Otvírá garáž. Kolik je těch beden? Třicet, čtyřicet, padesát? Nepočítaně, a v ní elektroniky snad za dva milióny.

Hrabal se v těch bednách snad půl hodiny, zjišťoval, zda to není jen humbuk, ale opravdu v nich našel to, o čem ještě včera nevěděl, že může vůbec existovat. V té půlhodině měl dost času na přemýšlení.

Pochopil, jak ráno jednal zmateně, jak se zbytečně plašil. Byl slepý, skutečně slepý. Doma musel mít celé účetnictví, vždyť vést tak velký obchod zřejmě na mezinárodní úrovni, to není jistě nic jednoduchého.

To, co se stalo dnes v noci, je jistě velkou záhadou. Kdosi, komu se nelíbilo v nových poměrech, a kdo umí nějakým způsobem ovlivňovat přírodní síly, dokázal vymazat z mysli všech lidí sedm let. Kdoví, co všechno způsobil. Kolik letadel bylo v té chvíli ve vzduchu, když je náhle pilotovali letci, kteří v té době ještě seděli v lavicích gymnázia a neměli ponětí o tom, co je to knipl. Kolik autobusů havarovalo, kolik vlaků vykolejilo, kolik lidských životů bylo nutno zaplatit za to, aby si lidé mohli myslet, že stále ještě žijí ve vyspělé socialistické společnosti. Samozřejmě, bílý den otevře oči všem, kdo nejsou slepí, právě tak jako jemu. Pokud ono podivné záření působilo skutečně na všechny, nutně to znamená, že i ten, kdo tohle všechno spustil, v tu chvíli na to zapomněl. Není tu nikdo, kdo by se chopil řízení společnosti. Co nastane? Anarchie? Budou mít lidé strach vyjít na ulici? Zhroutí se ekonomika, zastaví se zásobování? Těžko domyslet, snad si lidé najdou svá místa. Ale škody, které jsou napáchány na lidském myšlení, na ztraceném vzdělání, na zapomenuté kvalifikaci, ty už nenapraví nikdo. Kolik lidí asi za těch sedm let zemřelo? Milión, dva? Neví. Ale co ti, kteří se v těch sedmi letech narodili... Co ti teď dělají? Ti také na všechno zapomněli? Má to znamenat, že se některé sedmileté děti teď ve svých myšlenkách pohybují v embryonálním stadiu, či dokonce si ještě neuvědomují ani samy sebe? Co se stane s nemluvnaty, o nichž jejich matky ani nevědí, že se narodily, a klidně si odešly do zaměstnání a nechaly svého potenciálně neexistujícího potomka doma?

Je to zločin, strašlivý zločin... Ale proč?

Ne, tohle nemůže být náhoda.

Kamil se ani nedivil sám sobě, jak radikálně se proměnilo jeho smýšlení během poslední hodiny. Doufal jen, že není sám, koho právě tohle napadlo. Teď je důležité, aby pracoval rozhlas, televize. Všichni lékaři musí na svá místa, všechny ženy se musí vrátit tam, kde se ráno probudily, a podívat se, jestli tam nevzlyká dítě. Je nutné tyto výzvy vysílat dlouho, celé hodiny, musí se to dovědět všichni.

Je nutné svolat vládu, parlament.

Ale kterou vládu? Ne, tu starou ne, ta už neexistuje. Klan senilních starců není schopen vykonat nic. Ale lidé, kteří jsou

členy nové vlády, ti už snad o tom vědí.

Vešel zpět do bytu.

Už bylo uklizeno a cosi se vařilo na plotně. Trochu se mu ulevilo, když zjistil, že Jana u něj zůstala. Přece jen musí být na Kamilovi cosi přitažlivého, když od něj neutekla. V ztracené minulosti existovaly jisté důvody, proč si ho vzala, a ty nemohly být zapomenuty jedním násilným zásahem do lidské mysli.

Seděla za kuchyňským stolem a hrabala se v papírech. Pozdravil. Chtěl jí tykat, ale nějak mu to nechtělo lézt z úst.

"Jsou tady i dopisy, Kamile."

Vída, ona si na tu hru s manželstvím zvykla mnohem rychleji.

"Podívej se, cos mi psal."

Četl řádky napsané svým písmem a divil se, že mohl něco takového vyplodit.

"Samozřejmě to poznám, opisoval jsi od Stendhala," usmála se. "Jistě jsem to poznala i tenkrát, ale zřejmě mi to nevadilo právě tak jako dnes. Asi jsem tě musela mít moc ráda."

Odložil dopisy.

"Tím chcete říct, že... Tím chceš říct..."

"Ovšem, zkusím to, co jiného mi zbývá."

Podala mu další papír. Pochopil, že je to úmrtní oznámení. Její rodiče tragicky zahynuli před třemi lety. Bylo to kruté, ten smutek si musela prožít podruhé. Ovšem, bylo na ní znát, že si poplakala.

"Nemám, kam bych šla, a věřím, že tě budu mít opět ráda. Ale pochop, chce to čas."

Kamil vytáhl ze stěny velkou zásuvku a našel tam to, co potřeboval. Papíry, dokumenty, účty, smlouvy.

Bylo tam všechno. V malé krabičce se krčily i tři vkladní knížky.

Když sečetl všechna čísla, zjistil, že je na nich přes půl miliónu.

"Jo, ale jsou na heslo," podotkl a znechuceně hodil ty červené knížky na stůl.

"Natolik se znám, abych si na to heslo vzpomněla," řekla Jana.

"Copak ty si něco pamatuješ?"

"Ne, zatím ne, ale musíme udělat všechno, abychom si vzpomněli. Pojd' se na něco podívat."

Tiše, téměř po špičkách, ho odvedla do sousedního pokoje, a tu teprve pochopil Kamil, proč jako manželé spali této noci odděleni. V malé postýlce spokojeně dřímalo asi dvouleté dítě, vedle něj na stolku spatřil teploměr, krabičky s penicilinem a tubu acylpyrinu.

"Má angínu, chudáček, a já jsem k němu dnes v noci určitě ani jednou nevstala. Ale snad jsem to už stihla napravit."

"To je,... naše dítě?" divil se Kamil, ale na odpověď nečekal.

"Jmenuje se po dědovi, Jan," řekla Jana. A divila bych se, kdyby ty vkladní knížky neměly heslo po něm."

Vedle zazvonil telefon.

Kamil nervózně zvedl sluchátko a představil se. Z druhé strany se ozval anglicky hovořící člověk a mluvil o jistých obchodních záležitostech týkající se Kamilovy firmy. A bylo velkým štěstím, že Kamil si před chvílí prolistoval ty papíry.

Nabídku pochopitelně zatím nepřijal, nevěděl, jaké klima v tomto státě bude za týden, za měsíc, za rok. Vyžádal si čas na rozmyšlenou, což druhá strana s pochopením kvitovala.

Položil sluchátko, chvíli přemýšlel a pak řekl:

"Myslím, že to nebude tak tragické," usmál se. "V roce 1984 jsem neuměl anglicky jediné slovo."

(1991)

>